

NIEWOD (35) sb m

e jasne; -ód, -od-.

sg N niewód (11). ◇ G niewodu (3). ◇ D niewodowi (5). ◇ A niewód (3). ◇ I niewod(e)m (5). ◇ L niewodzie (2). ◇ pl N niewody (1). ◇ G niewod(o)w (2). ◇ A niewody (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

Rodzaj dużej sieci rybackiej, złożonej z matni i skrzydeł, sięć tę ciągnie się na dwu łódkach; *sagena Mymer*¹, *BartBydg*, *Vulg*, *Mącz*, *PolAnt*, *Calep*, *Cn*; *verriculum Mącz*; *everriculum Cn* (35) : *Sagena*, *rete magnum ad pisces capiendos*, *nyevod BartBydg* 135; *Leop Ez* 26/14; *Mącz* 276d; *Pátrzayże* iáko pod figurą niewodu tego/ á pod figurą tey łodki fwoiey bdpowiedác Pan raczy/ iż ząwždy tákich rybytwow będzie potrzebá iemu ná thym márnym á burzliwym morzu fwiátá tego *RejPos* 176, 176v; *RejZwierc* 111; zá pierwłzym rázem gdy ciągnęli Rybitwowie/ trzy mále Rybki wywlekli/ drugim ciągnieniem nic/ tylko niewod zwiniony y powikłány *StryjKron* 351; Iáko Rycerz od lálá pftrey krowie zábiega: Iáko zásię z niewodem do ftawku záchodzi/ Chočia tám ryb nie fadzał/ á wždy po nie brodzi. *BielSjem* 7; *Calep* 937b; *WujNT przedm* 35, *Zzzzz2v*; *SkarKaz* 80a.

W połączeniu szeregowym (1): y iáko rybitw iáki/ łowi fobie ryby rozmáite w tym morzu: to ieft żywności fobie nábywa w głębokich toniach y siećiami dziwnymi: ieden wędą/ drugi niewodem/ trzeci wierfzą. *KlonFlis* A4.

W porównaniach (9): *RejRozpr* C2; *RejZwierc* 62; pierwszy vff ieznych [*Skanderbeg*] rościągnął fzeroko ná czele y ząkrzywił ij iákoby niewod gdy w wodzie idzie *BielKron* 244v; *BielSpr* 55; gdzie Pan Chrifus Kroleństwo niebiekie powiáda być podobne niewodowi *WujJud* 130; *BudBib Eccle* 7/26; *BielSjem* 32; *WujNT Matth* 13/47, *Zzzzz3*.

W charakterystycznych połączeniach: niewod chodzi, idzie (2); niewod powikłany, zwiniony; osuszenie niewodow; garnąc niewodem.

Zwrot: »niewod(y) zapuścić; niewod (za)puszczony« = *sagena missa Vulg* (2;3); *Mącz* 276d; Kto też ma ieziorá/ ftawy wielkie niewody/ ázałz nie roskofz po głębokich wodach fie náchodźć álbo náieździć/ niewody zápuścić *RejZwierc* 111; *StryjKron* 351; Zálie podobne ieft kroleństwo niebiekie niewodowi zápuńczonemu w morze/ á z káždego rodzáu ryb zgromadzaiącemu. *WujNT Matth* 13/47, *Matth* 13 arg.

Wyrażenie: »zarzucenie niewodow« (1): Zárzucenie niewodow [*Extensio sagenarum*] będzie wpořzodku morzá *BudBib Ez* 26/5.

Szeregi: [»niewod albo knieja«: NA morzu álbo ná wielkim ieźierze łowią ryby niewodem álbo knieią *Cresc* 1571 643.]

»niewod, (i) sieć« [*szyk* 4:2] (6): *Mymer*¹ 36; *ZapWar* 1534 nr 2410; *Sagena*, *Niewód*/ *ribna sieć*. Latine *Verriculum*. *Mącz* 364b, 485c; Y znalazłem że niewiáltá gorzkością przewyźlza śmierć/ ktorey ferce (ieft iáko) fieci y niewody [*hami et sagenae*] *BudBib Eccle* 7/26; przywieźli też s fobą niewody y fieci *StryjKron* 351.

W *przen* (3) : Włzytki wędą fwą wyciągnie/ á zágárnie ie niewodem fwoim/ y nápedzi ich do fieci fwoich *BibRadz Hab* 1/15, *Hab* 1/16; wiem ich [*Turków*] ia dobrze fprawę woienną/ nic oni

niepoczną pierwey/ czegoby dokázác niemogli/ kogo w fwoy niewod wżoną/ bez pochyby iuż go powoli máią *BielKron* 311.

Synonim: knieja.

TZ